

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیمسال دوم تحصیلی ۹۵-۹۴
پایه چهارم ورودی بهمن

مهر مدرسه

ردیف:		
نام و نام خانوادگی: ۱۰ صبح	نمره: ۲۰	ساعت: ۹۰ دقیقه
شماره یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حرف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حرف

کد آزمون:	۲۹۴۲/۱۹
تاریخ:	۱۳۹۵/۰۳/۱۲
عنوان:	فقه استدلالی ۱
کتاب:	دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی
مجموعه:	جلد اول: کتاب های طهارت (ص ۱۱۸-۳۹)، خمس (ص ۲۳۷-۲۲۶) و زکات (ص ۲۲۵-۲۰۱)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: نام پدربزرگ: نام مادربزرگ: نام همسر: نام اولاد: نام مدرسه: نام استان:

۱- کدام دلیل بر طهارت آب مضاف در همه حالات آن دلالت می کند؟ ص ۴۱

۰/۵

الف. قاعده طهارت

ب. استصحاب طهارت

ج. استصحاب طهارت و قاعده طهارت

د. استصحاب طهارت، قاعده طهارت و براءت

۲- دلیل حکم مذکور در عبارت «ان القليل من ماء المطر بالتقاطر عليه يصير معتصماً كالكر» چیست؟ ص ۴۶

۰/۵

الف. لجریان قاعده الطهارة

ب. لعدم انفعاله بالتغیر

ج. لصدق عنوان الرؤیة

د. لصیورته ذا مادة

۳- ما هو حکم الصلاة، لو شك بعدها في صدور الغسل؟ ص ۶۷

۰/۵

الف. صحت، لقاعدة الفراغ و كذا ما يأتي من الصلوات.

ب. صحت، لقاعدة الفراغ و يجب الغسل لما يأتي.

ج. بطلت، لاستصحاب عدم الطهارة

د. بطلت، لقاعدة الاشتغال

۴- مراد از قسمت مشخص شده در عبارت: «يعتبر في وجوب الزكاة العقل لقصور المقتضى» کدام است؟ ص ۲۰۴

۰/۵

الف. عدم شمول ادلة تعلق الزكاة بالمال بنحو الحكم الوضعي لمال المجنون.

ب. عدم شمول ادلة وجوب الزكاة تكليفاً للمجنون

ج. حديث رفع القلم

د. اصالة البرائة

۵- ما هو الصحيح في نصاب المعادن في الخمس؟ ص ۲۲۸ و ۲۲۹

۰/۵

الف. عشرة دنانير بعد كسر مؤونة التحصيل و مؤونة السنة

ب. عشرون ديناراً قبل كسر مؤونة التحصيل

ج. عشرون ديناراً بعد كسر مؤونة التحصيل

د. عشرة دنانير بعد كسر مؤونة السنة

۶- متى يتعلق الخمس بأرباح المكاسب؟ ص ۲۳۴

۰/۵

الف. بعد صرف المال في المؤونة

ب. حين الشروع في الاكتساب

ج. بعد حلول السنة

د. حين حصول الربح

۷- عبارت «من شك في الطهارة أثناء الصلاة و لم يكن محكوماً بالطهارة ظاهراً، قطعها و استأنفها بعد الوضوء» را همراه با تبیین نوع

۲

«شك» توضیح داده و علت حکم مذکور در عبارت را بنویسید. (به ترجمه اکتفا نشود) ص ۶۲ - ۲ نمره

جواب: اگر کسی در بین نماز شک در طهارت کند و نداند آیا وضو گرفته بود یا نه، اگر محکوم به طهارت ظاهری باشد یعنی در حق او استصحاب طهارت جاری باشد،

نمازش را ادامه می دهد اما اگر استصحاب طهارت جاری نباشد، باید نماز را قطع کند و پس از تجدید وضو دوباره نماز بخواند. (۱ نمره)

علت: دلیل بطلان نماز آن است که نماز مشروط به طهارت است و برای حکم به صحت نماز باید شرط احراز شود و در وسط نماز شک در وضو بمعنی عدم احراز

شرط صحت است، لذا نماز مجزی نیست. (۱ نمره)

۸- حکم قرائت سور عزائم (غیر از آیات سجده) توسط حائض را با توجه به دو روایت زیر مستدلاً توضیح دهید.

الف) «الحائض و الجنب هل یقرآن من القرآن شیئاً؟ قال: نعم؛ ماشائاً إلا السجدة»

ب) «الحائض تقرأ القرآن و النفساء و الجنب أيضاً» ص ۶۹ - ۲ نمره

جواب: روایت اول که از قرائت سجده توسط حائض و جنب نهی کرده است یا منحصر به آیه سجده از سور عزائم است که در این صورت به حکم خود همین روایت، سایر آیات سور عزائم جایز خواهد بود و یا اجمال دارد و از نظر مفهومی دائر بین اقل و اکثر است که در این صورت نیز نسبت به قدر متیقن که آیات سجده است حکم به حرمت می‌شود و نسبت به سایر آیات، روایت اول مجمل است لذا به اطلاق سایر روایات برای جواز قرائت نسبت به سایر آیات مراجعه می‌شود.

۹- ضمن ذکر اوصاف غالبی معتبر درخون حیض، موردی را که خونی محکوم به حیضیت باشد، ولی اوصاف حیض را نداشته باشد و موردی را که خون واجد صفت باشد ولی محکوم به حیض نباشد ذکر نمایید. ص ۷۱ - ۲ نمره

جواب: اوصاف خون حیض: ۱. قرمز متمایل به سیاه ۲. گرمی خون ۳. تازه بودن خون ۴. با فشار بیرون آمدن (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

مورد اول: خون فاقد صفات حیض در ایام عادت یا یک یا دو روز قبل از آن عارض شود که با وجود فقدان صفات حکم به حیض می‌شود. (۰/۵ نمره)

مورد دوم: خونی واجد صفات حیض باشد، ولی شرایط اتصاف به حیضیت را ندارد؛ مانند آن که کمتر از ۳ روز طول بکشد (یا ۳ روز مستمر نباشد، یا مازاد بر ۱۰ روز باشد - یکی از این‌ها ذکر شود کافی است). (۰/۵ نمره)

۱۰- حکم جواز غسل میت توسط غیر مماثل (اعم از زوج و زوجه) را با توجه به روایت زیر توضیح دهید. ص ۸۱ - ۲ نمره

«الحلبی عن ابی عبدالله^{علیه السلام}: سألته عن المرأة تموت فی السفر و لیس معها ذو محرم و لا نساء. قال: تدفن کما هی بثیابها. و عن الرجل یموت و لیس معه الا النساء لیس معهن رجال. قال: یدفن کما هو بثیابه».

جواب: از این که در روایت حکم به وجوب دفن با همان حالت بدون غسل در فرض فقدان مماثل کرده است می‌فهمیم وجود مماثل شرط است. لکن فرض شده است که اگر محرمی وجود نداشته باشد و محرمی نیز نباشد باید به همان نحو دفن نمود. گویا سائل فرض کرده است اگر محرم باشد ولو مماثل نباشد، غسل واجب است و امام^{علیه السلام} این فهم و ارتکاز سائل را تقریر و تأیید نموده‌اند و آن را نفی نکرده‌اند. پس می‌فهمیم اگر زوج یا زوجه حاضر باشند، غسل توسط آن‌ها جایز است. (نسبت به زوج و زوجه ۱ نمره و نسبت به اصل اشتراط مماثل ۱ نمره)

۱۱- روایت «لا یفسد الماء إلا ما کانت له نفس سائلة» را ترجمه کنید و توضیح دهید از روایت چه حکمی درباره نجاست یا طهارت منی استفاده می‌شود؟ ص ۹۷ - ۲ نمره

جواب: ترجمه روایت: آب پاکه نجس نمی‌شود مگر آن چه (حیوانی که) دارای خون جهنده باشد. (۰/۵ نمره)

روایت به حسب اطلاقی شامل منی حیوان نیز می‌شود و لذا اگر حیوانی دارای خون جهنده باشد، همه اجزاء بدن او از جمله منی او آب را نجس می‌کند، پس معلوم می‌شود منی او نجس است و اگر خون جهنده نداشته باشد چون منی او آب را نجس نمی‌کند پس معلوم می‌شود منی پاک است. (۱/۵ نمره)

۱۲- ضمن تبیین مقصود از «هاشمی» در بحث زکات، دو طریق برای اثبات «هاشمی بودن» و حکم پرداخت زکات به آن‌ها را بنویسید. ص ۲۱۷ و ۲۱۶ - ۲ نمره

جواب: مراد از «هاشمی» کسی است که به واسطه پدر منتسب به هاشم (از اجداد پیامبر^{صلی الله علیه و آله}) باشد. (۰/۵ نمره)

دو طریق برای اثبات «هاشمی بودن» عبارتند از: ۱. بینه ۲. اطمینان یا علم (۱ نمره)

حکم پرداخت زکات به هاشمی: زکات هاشمی را می‌توان به هاشمی داد اما زکات غیر هاشمی را نمی‌توان به هاشمی داد. (۰/۵ نمره)

۱۳- مصنف برای اثبات عدم وجوب خمس معدن در صورت شک در بلوغ آن به حد نصاب، به استصحاب عدم نعتی و استصحاب عدم ازلی تمسک نموده است. مورد هر یک از دو استصحاب را معین نمایید؛ نحوه تطبیق استصحاب عدم ازلی بر مورد را توضیح دهید. ص ۲۲۹ - ۲ نمره

جواب: اگر اخراج معدن به نحو تدریجی باشد، به استصحاب عدم نعتی (۰/۵ نمره) و اگر بنحو تدریجی نباشد (دفعی باشد) با استصحاب عدم ازلی تمسک شده است. (۰/۵ نمره)

نحوه تطبیق استصحاب عدم ازلی: قبل از آن که معدنی استخراج شود، نصاب (یعنی بلوغ به مقدار معین شرعی که صفت معدن استخراج شده است) نیز نبوده (از باب سالبه به انتفای موضوع). پس از استخراج معدن شک می‌کنیم آیا صفت نصاب یعنی مقدار معین را دارد و این وصف ایجاد شده است یا نه؟ استصحاب عدم ازلی می‌گوید قبلاً که معدن استخراج شده‌ای نبوده، این صفت نبود الا آن که معدن استخراج شده وجود دارد نیز این صفت نیست. پس با انتفای نصاب استصحاب، خمس واجب نخواهد بود. (۱ نمره)

۱۴- با آنکه مصنف قائل به وجوب خمس مطلق فواید است، خمس مهر و عوض خلع را واجب نمی‌داند. دلیل آن را ذکر نمایید. ص ۲۳۴ - ۱/۵ نمره

جواب: زیرا موضوع خمس، فایده است که در این دو صورت محقق نشده است. اما مهر: در قبال این قرارداد داده شده که زمام امر زن و حق تمتع به مرد واگذار شده است لذا بر مهر فایده صدق نمی‌کند. (۰/۷۵ نمره) اما عوض خلع نیز در قبال از دست دادن زوجیت و حقوق ناشی از آن است و لذا بر آن نیز فایده صدق نمی‌کند. (۰/۷۵ نمره)

۱۵- حکم خمس مال صبی و مجنون را با استفاده از حدیث رفع قلم توضیح دهید. آیا می‌توان ولی طفل را مکلف به اخراج خمس مال نمود یا خیر؟ ص ۲۳۵ و ۲۳۴ - ۱/۵ نمره

جواب: حدیث رفع قلم اختصاص به احکام تکلیفی ندارد و شامل حکم وضعی نیز می‌شود و از آنجا که تعلق خمس بر مال حکمی وضعی است، بر اساس حدیث فوق این حکم وضعی در مورد صبی و مجنون منتفی است و اساساً بر مال او خمس تعلق نمی‌گیرد. (۰/۷۵ نمره)

وجوب اداء توسط ولی فرع تعلق خمس است و چون بر مال صبی خمس تعلق نمی‌گیرد، معنا ندارد کسی مکلف به پرداخت باشد. لذا بر ولی نیز اداء خمس واجب نیست. (برائت نیز همین نتیجه را می‌دهد). (۰/۷۵ نمره)